

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA

projektu:

Mapování lokalit modráška černoskvřnného ve VÚ Libavá

Realizovaný s podporou Národního programu ochrana biodiverzity

V rámci tématu:

1. Mapování výskytu určitého druhu a skupin druhů, zejména kriticky a silně ohrožených (dle aktuálních červených seznamů)

Olomouc 2014

Základní údaje:

Název projektu: Mapování lokalit modráska černoskvrného ve VÚ Libavá

Lokalizace projektu: Vojenský Újezd Libavá

Řešitelská organizace: Viadua – sdružení pro ochranu a obnovu přírody a krajiny
Daskabát 159, Olomouc 779 00
IČO: 22611088
tel.: 737950802
e-mail: viadua@seznam.cz

Zpracovatel: Mgr. Jan Losík, Ph.D.

Spolupracovníci: Mgr. Alice Háková
Mgr. Slavomír Dostálík

Úvod do problematiky

Modrásek černoskvrný (*Phengaris arion*, syn. *Maculinea arion*) představuje typický příklad živočicha, který ustoupil v důsledku ukončení tradičního zemědělského hospodaření. Úbytek osídlených lokalit a pokles početnosti populací je z obdobných příčin zaznamenáván i v celé západní Evropě (Spitzer a kol., 2011). V minulosti byl prakticky plošně rozšířen po celém území České republiky, v současnosti je zařazen mezi zvláště chráněné druhy živočichů v kategorii **kriticky ohrožený** (vyhláška č. 395/1992 Sb., v platném znění). V této kategorii je uveden i v Červeném seznamu bezobratlých živočichů ČR (Farkač a kol., 2005). Ve Směrnici o stanovištích (92/43/EHS) je uveden v Příloze IV mezi druhy, pro které by členské státy EU měly zajistit individuální ochranu. Jediný možný způsob ochrany přitom spočívá v zachování a zlepšení biotopů, na kterých tento motýl žije.

V našich podmínkách m. černoskvrný v současnosti osidluje krátkostébelné trávníky na jižně a jihozápadně orientovaných svazích, které byly tradičně využívány jako pastviny. Jedná se o myrmekofilní druh motýla, jehož housenky se v prvních fázích vyvíjejí na květech mateřídoušky nebo dobromysli, ale větší část vývojového cyklu se odehrává v hnízdech některých druhů mravenců rodu *Myrmica*. S rozvojem intenzivního zemědělského hospodaření došlo na řadě lokalit k zániku těchto stanovišť v důsledku zarůstání po ukončení pastvy nebo převedením na lesní porosty (Beneš a Konvička, 2002). V současné době přežívá pouze na nemnoha lokalitách, většinou v malých izolovaných populacích, které jsou ohroženy vymřením. Početnější populace se nacházejí v oblasti Valašska, kde dosud přetrvává extenzivní pastva ovcí. Výsledky mapování z roku 2013 nasvědčují tomu, že i na území VÚ Libavá se tento druh vyskytuje relativně početně na více mikrolokalitách, které jsou propojeny občasnou migrací.

Území VÚ Libavá bylo z větší části ušetřeno negativního vlivu intenzifikace zemědělské výroby a podobně jako v dalších vojenských prostorech se zde zachovala mozaika různých typů stanovišť včetně biotopů splňujících nároky modráška. Pastva domácích zvířat, která byla před vznikem VÚ praktikována původním německým obyvatelstvem, byla do jisté míry nahrazena činností vojsk, při níž docházelo k narušování půdního povrchu a občasným požárům, které udržovaly některé lokality ve stavu odpovídajícím nárokům modráška černoskvrného. Po snížení intenzity vojenského výcviku, k němuž došlo po odchodu ruské armády, však řada lokalit začala zarůstat, což se negativně projevuje na stavu biodiverzity celého území.

Do roku 2008 byl výskyt modráška černoskvrného z území VÚ Libavá udáván pouze na lokalitě Čepka u Smilova (Čelechovský a kol. 1995). Mezi lety 2008 až 2012 byl výskyt druhu náhodně zaznamenán na 8 lokalitách v různých částech VÚ a na většině z nich byl zahájen ochranný management za účelem zlepšení kvality jeho biotopu. V roce 2013 proběhlo v rámci programu ČSOP Ochrana biodiverzity systematické mapování, při kterém se podařilo doložit výskyt druhu na dalších 15 lokalitách. Vzhledem ke značné rozloze VÚ Libavá a časovému omezení plynoucím z krátké doby letu imág a omezenému přístupu do území v důsledku intenzivní výcvikové činnosti vojsk, se však v roce 2013 nepodařilo prozkoumat všechny potenciální lokality m. černoskvrného ve VÚ. V roce 2014 byl proto realizován další projekt s následujícími cíli:

Cíle projektu:

- **Doplnit znalosti o výskytu modráška černoskvrného na území VÚ Libavá.**
- **Terénním šetřením identifikovat rozmístění obsazených a vhodných lokalit, které by druh mohl v rámci metapopulační dynamiky využívat.**
- **Soustředit dosavadní znalosti o rozšíření druhu a rozmístění vhodných biotopů ve VÚ do jednoho dokumentu, který bude možné využít pro potřeby připravovaného záchranného programu.**